

JÄRELEVALVE AASTARAAMAT

AUDIITORTEGEVUSE JÄRELEVALVE NÕUKOGU
2021 – 2022

Sisukord

1. Järelevalvenõukogu esimehe pöördumine	2
2. Järelevalvenõukogu koosseis ja pädevus	4
3. AJN-i peamiste seadusjärgsete ülesannete kokkuvõte.....	5
TEGEVUS- JA TULEMUSARUANNE VALDKONDADE LÕIKES.....	5

1. Järelevalvenõukogu esimehe pöördumine

Hea aastaraamatu lugeja!

Ma tahan alustada tänusõnadega kõigi nende audiitorite suunal, kes teevad oma tööd professionaalse kohusetundega ja kooskõlas audiitorite kõrgete eetiliste väärtustega. Mul on hea meel, et selliseid audiitoreid on palju.

Üks omaette tegutsev audiitor rääkis mulle loo, kus ta sai oma uuel kliendilt tagasiside, et eelmine audiitor nõudis poole vähem materjale ja küsis poole vähem küsimusi rääkimata sellest, et küsis ka vähem raha. Seda, et turul tegutsevad audiitorid, kes teevad odava hinna eest ebakvaliteetset tööd, oli kurb kuulata. Siit tuli mulle mõttesse küsimus, et kas ehk Audiitortevuse järelevalve üks roll on toetada professionaalse kohusetundega ja eetikaga oma tööd hästi tegevaid audiitoreid selles, et neil oleks võimalik sellist tegevust edukalt jätkata.

Tuleb oma audiitorina tegutsemise ajast meelde veidi samalaadne lugu, kus uus klient üritas kujundada oma bilanssi vastavalt oma soovile. Kui lepingud tema soovi ei toetanud, siis hakkas ta tooma uusi lepinguid. Kui mul oli laua peal juba kolm erinevat lepingut, millel kõigil mineviku kuupäevad, siis ütlesin kliendile, et nii see ei lähe. Selle peale ütles klient, et maksab küll minu arve, aga ta leiab teise audiitori, kes aktsepteerib sellise bilansi nagu temal vaja on. Ma ei tea, kas ta leidis, kuid tagasi ta minu juurde ei tulnud. Samas on jälle kurb, kui audiitortevusel on selline kuvand, et on võimalik leida audiitor, kes aktsepteerib peaaegu ükskõik mida.

Mida ettevõtjad audiitoritest arvavad, kui aruande saab kätte ka lihtsamalt ja odavamalt? See võib toetada arvamust, et kui midagi on odav, ega sealt ju ka siis palju väärtust loota ei ole, pigem on tegemist riigi poolt peale pandud tüütu kohustusega. Ma usun, et see ei ole laiema hulga audiitorite soov ja pigem soovitakse, et audiitori amet oleks kõrgema au sees ühiskonnas. Viimase me aga saavutame ainult läbi professionaalselt kvaliteetse ja eetilisi väärtusi austava töö. Näen Audiitortevuse järelevalve nõukogu olulist rolli toetamaks audiitorite soovi selle auväärse ameti väärtuse tõstmiseks ühiskonnas.

Mis on uut AJN koosseisus?

Meil on sellest aastast mitu uut nõukogu liiget. Uued liikmed on Heddi Lutterus, Ene Rammo ja Ellen Kass. Tahan siinkohal südamest tänada Kai Härmandit, Mirjam Suurekivi ja Andres Järvingut nende panuse eest AJN töösse.

On väga tore, et meiega liitus 2021 aasta oktoobris Veiko Kompus ja 2022 aasta augustis Krista Rosenberg. Mul oli hea meel kuulda Mart-Märtin Arengult, et audiitoritelt on kuulda positiivset tagasisidet meie töötajate kohta. Üritame seda kuvandit hoida ja veelgi parandada.

Lõpetuseks soovin teile kõigile inspiratsiooni tõusta igal hommikul üles ja anda oma parim audiitortevuse arenguks, audiitori ameti kuvandi tõstmiseks ühiskonnas, kutsetevuse kvaliteedi saavutamiseks ja selle kaitsmiseks.

Urmas Kaarlep
Audiitortevuse järelevalve nõukogu esimees

2. Järelevalvenõukogu koosseis ja pädevus

Oma tegevuses järelevalvemenetluste läbiviimisel juhindub Audiitortevuse Järelevalve nõukogu (edaspidi AJN) haldusmenetluse seadusest, Audiitortevuse seadusest (edaspidi AudS) ja vastavatest Audiitorkogu sisestest menetluskordadest. AJN-i tegevust reguleerib Audiitortevuse järelevalve nõukogu töökord (rahandusministri 26.10.2017 määrus nr 82¹).

AJN viib läbi järelevalvemenetlusi vaid Audiitorkogu liikmete – so vandeaudiitorite ja audiitorettevõtjate suhtes. 30.06.2022 seisuga oli audiitortevuse registri andmetel 346 vandeaudiitorit ja 120 audiitorettevõtjat. Samuti sätestab seadus järelevalve teostamise võimaluse Audiitorkogu, Audiitorkogu presidendi, juhatause, revisjonikomisjoni ja üldkoosoleku suhtes AudS-is sätestatud järelevalve eesmärkide ja ülesannete täitmiseks.

AJN-i poolt läbiviidavad järelevalvemenetlused on konfidentsiaalsed. Samas saab AJN-i tegevusest ülevaate iga-aastasest järelevalve aastaraamatust. Kuivõrd AJN-il on avalikes huvides nii õigus kui kohustus avalikustada järelevalvetulemusi osas, mis on vajalik avalikkuse, investorite ja järelevalve subjektide klientide kaitseks või audiitortevuse õigus- või korrapärase toimimise tagamiseks, avaldab AJN jooksvalt informatsiooni oma tegevuse ning järelevalvetulemuste kohta koduleheküljel www.ajn.ee ning vajadusel informeerib teisi institutsioone ja avalikkust lisaks teiste kanalite kaudu.

Vandeaudiitoritele kutse andmised ning vandeaudiitorite kutse äravõtmised, samuti audiitorteenuse osutamiseks tegevusloa andmine, äravõtmine või peatamine on kajastatud Rahandusministeeriumi hallatavas audiitortevuse registris www.auditortevus.ee.

Järelevalvenõukogu on aruandeaastal teostanud oma pädevust koosseisus:

1. Urmas Kaarlep (esimees)
2. Siim Tammer
3. Andres Järving
4. Kai Härmand
5. Sale Ajalik
6. Mirjam Suurekivi
7. Ivar Kiigemägi

AJN-i tegevusega oli aruandeperioodil vahetult seotud AJN-i administratiivtöö spetsialist Grete Hallikvee. Tema ülesandeks on Audiitortevuse järelevalvega seotud tehnilist laadi ülesannete täitmine.

Järelevalvemenetlusi on aruandeaastal sisuliselt läbi viinud peamiselt AJN-i kvaliteedikontrolli spetsialistid Tuuli Kattago ja 01.10.2022 liitunud Veiko Kompus, olles ühtlasi menetlustes töörühma juhid. Lisaks on AJN vajadusel kaasanud järelevalvemenetlustesse pikaajalise audiitortevuse alase kogemusega asjatundjaid.

Eksamikomisjoni tegevust ja selle asjaajamist korraldab eksamikomisjoni esimees Marika Taal (Rahandusministeeriumi nõunik). Eksamikomisjoni liikmed olid 2021-2022 majandusaastal: Ivi Kärt (vandeaudiitor, audiitorbüroo Rostok & Kärt), Laile Kaasik (vandeaudiitor, LK Konsultatsioonid OÜ), Maire Otsus-Carpenter (vandeaudiitor), Mare Kingo (jurist, Audiitorkogu kantsler), Krista Nelson (siseaudiitor, Kultuuriministeeriumi siseauditi osakonna juhataja), Egle Vainula (vandeaudiitor) ja Liisi Semjonov (vandeaudiitor).

---

¹ Vt <https://www.riigiteataja.ee/akt/131102017003>

3. AJN-i peamiste seadusjärgsete ülesannete kokkuvõte

TEGEVUS- JA TULEMUSARUANNE VALDKONDADE LÕIKES

AJN-i töövormiks on koosolek. Üldjuhul toimuvad koosolekud kaks korda kuus. Koosolekuid võib läbi viia ka sidevahendi abil, sh otsuseid vastu võtta kaughääletuse teel.

Aruandeperioodil on toimunud 26 AJN-i koosolekut, millest 2 on toimunud kaughääletuse teel. Koosolekutel on kokku vastu võetud 77 otsust ja edastatud 92 ametlikku kirja, lisaks tehtud palju otsustusi järelevalve eesmärkide täitmiseks.

AJN on jätkuvalt seisukohal, et leebe suhtumine olulistesse ja/või korduvatesse rikkumistesse ei ole kuidagi põhjendatud. Avalikkus peab saama vandeaudiitori aruandele tugineda, st. et vandeaudiitori aruanne peab olema laitmatu. Mittekvaliteetse audiitorteenuse osutamise pinnalt väljastatud vandeaudiitori aruannet ei saa lugeda usaldusväärseks ning sellistele aruannetele toetumine võib aruande kasutajatele tekitada olulise kahju.

AJN-i eelnimetatud lähenemine on kaasa toonud mitmeid kohtuvaidlusi ning hetkel on AJN seotud kolme kohtuasjaga, millest saab lähemalt lugeda leheküljel 14.

Kutseksamite korraldamine

AJN annab vandeaudiitori kutse isikule, kes on sooritanud arvestusala eksperdi kutseksami raamatupidamise ja vandeaudiitori eriosa. Kutse saanud isik peab andma audiitortegevuse registri kaudu vande, mille vastuvõtmise järgselt antakse talle vandeaudiitori kutse ning ta saab alustada vandeaudiitori kutsetegevusega audiitorettevõtja kaudu.

Avaliku sektori vandeaudiitor on vandeaudiitor, kes on sooritanud lisaks vandeaudiitori kutse saamise eksamile kutseksami avaliku õiguse eriosa eksami, mille tulemusel annab AJN vandeaudiitorile avaliku sektori vandeaudiitori kutsetaseme. Avaliku sektori vandeaudiitori kutsetase võimaldab vandeaudiitoril allkirjastada avaliku sektori üksusele koostatud vandeaudiitori aruandeid. Avaliku sektori üksusteks on Eesti Vabariik avalik-õigusliku juriidilise isikuna, riigi raamatupidamiskohustuslane, riigi tulundusasutus, kohaliku omavalitsuse üksus, avalik-õiguslik juriidiline isik ning riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse või avalik-õigusliku juriidilise isiku enamusosalusega või valitseva mõju all olev äriühing, sihtasutus, mittetulundusühing või konsolideerimisgrupp, mille konsolideeriv üksus on eelnimetatud avaliku sektori üksus.

AJN määras 08.11.2021 otsusega kutseksamite toimumise aja ja koha 2022. kalendriaastaks. Kokku määrati 16 kutseksami jagude ja alamosade sooritamise aega, sealhulgas kuuel päeval oli määratud kutseksami jagude ja alamosade toimumiseks kaks aega.

23.11.2021 otsusega kinnitas AJN Audiitorkogu juhatuse poolt järelevalvenõukogule edastatud eksamiküsimuste ja vastuste muudatused, otsustades ühtlasi teha eelnimetatud eksamiküsimused hiljemalt 06.01.2022 audiitortegevuse registri kaudu avalikkusele kättesaadavaks ja jättes avalikkusele kättesaadavaks tegemata kõik eksamil kasutatavate eksamiküsimuste vastused. Jätkuvalt otsustas AJN vandeaudiitori kutseksamiks õppimise hõlbustamiseks avaldada vajadusel mõned sellised näidisküsimused koos vastustega, mida otseselt kutseksamil ei kasutata, kuid mis annavad eksaminandile piisava ettekujutuse temalt eksamil oodatava vastuse formaadist ja põhjalikkusest. Kutseksamiküsimused on avalikustatud ja kättesaadavad audiitortegevuse portaalis – www.audiitortegevus.ee².

---

² <https://www.audiitortegevus.ee/atr/web/eksamid/eksami-ky-otsing>

AJN-i pädevuses on kutse taotleja või korduseksamile suunatu kutseeksamile lubamise otsustamine. Eksamile lubatakse taotlejad, kes on täitnud audiitortegevuse seaduses sätestatud erialase praktika ja haridusnõude ning tasunud enne kutseeksami tegemiseks avalduse esitamist kutseeksamitasu. Lisaks hinnatakse taotleja head mainet ning usaldusväärust. AJN on aruandeperioodil vandeaudiitori kutseeksamile lubanud 25 taotlejat. Isiku palvel lükati tagasi üks avaldus.

30.06.2022 seisuga oli vandeaudiitori kutseeksamit sooritamata 38 isikut, st need on need isikud, kellel on sooritamata üks või rohkem kutseeksami jagu või alamosa.

2021/2022 aastal sooritati kokku 162 eksamit, kusjuures nendest 52 eksami tulemus loeti mittesooritatuks. Mittesooritatud eksamitulemuseks loetakse ka juhud kui isik registreerib end eksamile, kuid jätab eksamile kohale tulemata. Jätkuvalt on enam ebaõnnestumisi IFRS-i, EFS-i ja essee eksami jagude sooritamisel. Lihtsamateks eksami jagudeks on osutunud AÕ, VÕ, R&J ja RHÕ.

Vandeaudiitori kutseeksamite jagude ja alamosade tulemused 2021/2022

	AÕ	VÕ	EFS	IFRS	Essee	R&J	VKS-ISA	VKS-üld	RHÕ
Min pallid*	28	24	35	41	x	16	46	54	37
Max pallid	60	40	95	96	x	48	95	94	58
Keskmine**	37	31	56	52	x	28	63	73	48
Sooritusi kokku	17	19	25	18	24	16	15	25	3
sh läbitud	11	18	12	11	16	9	11	19	3
mitte läbitud	6	1	13	7	8	7	4	6	0
sh korduv mittesooritus***	2	0	1	2	0	1	0	0	0
Eksami edukalt sooritanute %	65%	95%	48%	61%	67%	56%	73%	76%	100%

* Välja on jäetud tulemused, kus eksamil saadi 0 punkti eksamile mitteilmumise tõttu

** Keskmise arvutamisel on arvesse võetud tulemusi, kus eksamil saadi 0 punkti mitte ilmumise tõttu.

*** Isikute arv, kes antud eksami jao või alamosa sooritamisel kaks või enam korda said tulemuse mitte sooritatud

**** Jagude ja alamosade lühendid lahtikirjutatult:

Eesti finantsaruandluse standard (EFS)

Rahvusvahelised finantsaruandluse standard (IFRS)

Rahandus ja juhtimine (R&J)

Arvestusala õigus (AÕ)

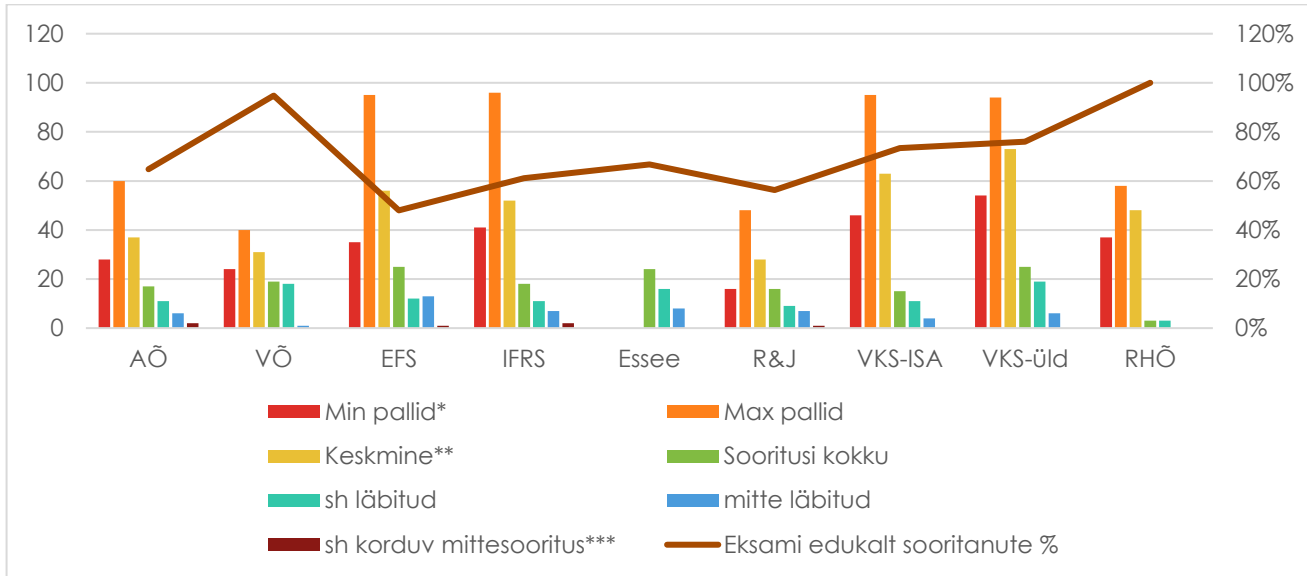
Vandeaudiitori kutsetegevuse standard- üldosa (VKS üld)

Vandeaudiitori kutsetegevuse standard – (VKS-ISA)

Vandeaudiitori õigus (VÕ)

Riigi- ja haldusõiguse (RHÕ) jagu.

Kutseeksami jagude ja alamosade läbimise ja keskmise punktide arvu statistika

Kutse andmine ja lõpetamine

AJN-i pädevuses on vandeaudiitori kutse andmine, avaliku sektori vandeaudiitori kutsetaseme andmine ja vandeaudiitori kutse äravõtmine. Samuti vandeaudiitori vande vastuvõtmine.

Aruandeperioodil on AJN andnud vandeaudiitori kutse 12 ja avaliku sektori vandeaudiitori kutsetaseme 1 isikule.

Taotluse esitamisest AJN-i kutse andmise otsuseni kulus aruandeperioodil aega keskmiselt 720 päeva ehk natuke alla kahe aasta.

Vandeaudiitori kutse andmise ja kutse omandamiseks kulunud aja statistika viimase kuue tegevusperioodi osas.

Tegevusperiood	Kutseid antud (tk)	Keskmine ajakulu esitamisest kutse saamiseni		Minimaalne aeg taotluse esitamisest kutseni (päeva)	Maksimaalne aeg taotluse esitamisest kutseni (päeva)
		Päevades	Nädalates		
2021/2022	14	720	103	191	1386
2020/2021	14	694	99,14	252	1587
2019/2020	10	803	26,77	338	2262
2018/2019	11	612	20,42	323	1874
2017/2018	10	531	17,71	293	1216
2016/2017	9	793	26,43	377	1166
2015/2016	17	574	19,14	255	1279

Vandeaudiitori avalduse alusel on AJN võtnud ära 7 isiku vandeaudiitori kutse.

Tegevusloa andmine ja kehtetuks tunnistamine

AJN-i pädevuses on audiitorühingule tegevusloa andmine, selle andmisest keeldumine ja kehtetuks tunnistamine ning tegevusloa kehtivuse peatamine ja taastamine.

AJN on aruandeperioodil andnud audiitorteenuse osutamiseks tegevusloa 4 ettevõttele.

Aruandeperioodil on AJN avalduse alusel tunnistanud kehtetuks 5 audiitorettevõtja tegevusloa.

Audiitorkogu regulatsioonide kinnitamine

AJN-i pädevuses on Audiitorkogu regulatsioonide ning kutsetegevuse standardite kinnitamine.

AJN kinnitas 12.10.2021 koosolekul standardid ISA (EE) 315 (muudetud 2019) „Olulise väärkajastamise riskide tuvastamine ja hindamine“ ning kaasnevad muudatused teistesse standarditesse, ja ISRS (EE) 4400 (muudetud) „Kokkuleppeliste protseduuride töövõttud“.

Kutsetegevuse standardid on kättesaadavad AJN-i kodulehelt www.ajn.ee ja Audiitorkogu kodulehelt www.auditorkogu.ee.

AJN-i poolt kinnitatud õigusaktid on Audiitorkogu liikmetele kohustuslikud.

Rahvusvaheline koostöö

CEAOB (Committee of European Auditing Oversight Bodies) virtuaalsed koosolekud on toimunud aruandeperioodi jooksul kaks korda videokonverentsidena, kaks kvaliteedikontrollispetsialisti osales 17.-19. novembril 2021 ja 28.-30. juunil 2022 toimunud koosolekutel. Koosolekutel analüüsiti ühiseid inspekteerimistähelepanekuid, kohtuti standardiloome organisatsioonide IAASB (International Audit and Assurance Standard Setting Board) ja IESBA (International Ethics Standards Board for Accountants) juhtorganite esindajate ning rahvusvaheliste audiitorettevõtete võrgustike esindajatega. Üks kvaliteedikontrolli spetsialist osales aruandeperioodil CEOB inspekteerimise töögrupi poolt moodustatud ISQM1 tööprogrammide koostamise töörühmas.

CEAOB on moodustatud liikmesriikide auditi järelevalveasutustest Euroopa Liidu tasandil. Selle ülesanne on tugevdada kogu Euroopa Liitu hõlmavat auditijärelevalvet. Järelevalve lähenemisi ühtlustades aitab CEOB kaasa järelevalve tõhusale ja järjepidevale kohaldamisele Euroopa Liidu auditialaste õigusaktidega kogu Euroopa Liidus. CEOB inspekteerimise töögrupi eesmärk on tõhustada koostööd ja järjepidevust CEOB liikmete seas inspekteerimistegevuse alal ja tõhusalt suhelda audiitorfirmade ja muude kolmandate osapooltega, eesmärgiga toetada CEOB eesmärki parandada auditi kvaliteeti ja usaldust auditite vastu.

Järelevalve korraldamine

Kvaliteedikontroll

Kvaliteedikontrolli käigus on AJN-i eesmärgiks kvaliteedikontrollile allutatud isiku kontrolliperioodil osutatud audiitorteenuse õigusaktidele ning nende alusel kinnitatud standarditele või antud juhenditele ja soovitustele vastavuse kontrollimine.

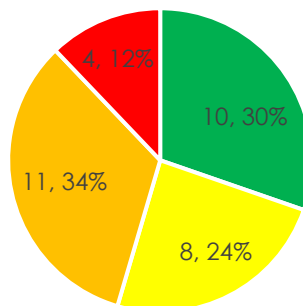
AJN kinnitas 10.08.2021 otsusega korralise kvaliteedikontrolli valimisse kuuluvate isikute nimekirja kontrolliperioodi 01.07.2015-30.06.2021 kohta, määrates kvaliteedikontrolli läbiviimise perioodiks ajavahemiku 01.09.2021-31.08.2022. Valimisse kinnitatud isikute nimekirja kuulus 35 audiitorettevõtjat.

Korralise kvaliteedikontrolli valimis olid audiitorettevõtjad järgnevate kriteeriumite alusel:

1. Audiitorettevõtjad AudS § 137 lõikes 5 nimetatud isikute seast, keda ei ole nimisageduse perioodi esimesel kahel aastal kontrollitud (kui audiitorettevõtjal on avaliku huvi üksusega sõlmitud kliendileping, on sel puhul kvaliteedikontrolli sagedus vähemalt 1 kord 3 aasta jooksul, alus: AudS § 137 lg 5) – 1 audiitorettevõtja;
2. Audiitorettevõtjad AudS § 137 lõikes 4 nimetatud isikute seast, keda ei ole esimese tegevusaasta jooksul kontrollitud (kvaliteedikontroll tegevusloa andmise järel sagedusega vähemalt üks kord 2 aasta jooksul, alus: AudS § 137 lg 4) – 1 audiitorettevõtja;
3. Audiitorettevõtjad AudS § 137 lõikes 3 nimetatud isikute seast, keda ei ole viiel eelneval aastal kontrollitud (alus: AudS § 137 lg 3) – 25 audiitorettevõtjat;
4. Riskipõhise valiku alusel (alus: AudS § 137 lg 2, kvaliteedikontrolli korra § 9 lg 3), eelmiste perioodide kutsetegevuse kontrollide põhjal (alus: AudS § 142 lg 2, kvaliteedikontrolli korra § 9 lg 2 p 1 ja p 2) – 7 audiitorettevõtjat;
5. Audiitorettevõtjad juhusliku valiku alusel, kõikide audiitorettevõtjate hulgast, kellele kvaliteedikontroll eeloleval perioodil ei ole kohustuslik – 1 audiitorettevõtja.

Aruandeperioodil viis AJN läbi peaaegu kõigi korralise kvaliteedikontrolli valimis olnud audiitorettevõtjate suhtes kvaliteedikontrolli (kahe audiitorettevõtja puhul lõpetati tegevusloa enne kontrolli teostamist). Aastaraamatu avaldamise ajaks olid lõpetatud kõik 2021/2022 perioodi korralised kvaliteedikontrollid. Seega lõpetati 33 kvaliteedikontrolli, tulemustega 10 „rohelist“, 8 „kollast“, 11 „oranži“ ja 4 „punast“³.

Kvaliteedikontrolli tulemused 2021/2022

Võrreldes varasemate aastate korralise kvaliteedikontrolli tulemustega, saab asuda seisukohale, et audiitorettevõtjate osutatud audiitorteenuse kvaliteet on jäänud suuresti samaks. Suurenenud on „rohelisele“ ja „oranžile“ hinnatud audiitorettevõtete osakaal ja vähenenud on „kollasele“ hinnatud audiitorettevõtete osakaal. „Punasele“ hinnatud audiitorettevõtete arv on jäänud samaks.

³ Korralise kvaliteedikontrolli tulemuste hinnangud: „Roheline“ – audiitorteenuse kvaliteet vastab nõuetele; „Kollane“ – audiitorteenuse kvaliteedis esinesid vähemolulised puudused, täiustamine nõutav; „Oranž“ – audiitorteenuse kvaliteedis esinesid olulised puudused, täiustamine nõutav; „Punane“ – audiitorteenuse kvaliteet ei vasta nõuetele, oluline täiustamine nõutav.

Korralise kvaliteedikontrolli tulemused 2018-2022

KVK kontrolli-periood	KVK läbiviimise periood	KVK	KVK	KVK	KVK
01.07.2012-30.06.2018	2018/2019	6	8	11	6
01.07.2013-30.06.2019	2019/2020	11	12	6	2
01.07.2014-30.06.2020	2020/2021	9	14	4	4
01.07.2015-30.06.2021	2021/2022	10	8	11	4

2021/2022 majandusaastal olulisemad rikkumised, mis töid kaasa „punase“ (audiitorteenuse kvaliteet ei vasta nõuetele, oluline täiustamine nõutav) kvaliteedikontrolli tulemuse olid näiteks järgmised:

- töövõtu eesmärk koguda piisav asjakohane tõendusmaterjal ja/või väljastada asjakohane audiitori aruanne oli jäänud täitmata;
- puudus kindlus, et raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulist väärkajastamist;
- oli rakendatud ebaõiget finantsaruandluse standardi kohast arvestuspõhimõtet või polnud tuvastatud olulisi väärkajastamisi, mille tulemusena oli finantsaruanne olulisel määral vale;
- puudus juhtkonna poolt allkirjastatud esitiskiri;
- olulised kirjed ei olnud kõigi relevantsete väidete osas protseduuridega kaetud;
- protseduuride teostamise detaile ei olnud dokumenteeritud, mistõttu puudus kindlus, kas protseduurid olid üldse teostatud;
- töövõtu arhiveerimine oli toimunud peale valimis olevate töövõttude teada saamist;
- audiitor ei omandanud varude olemasolu ja seisukorra kohta piisavat tõendusmaterjali ning ei olnud modifitseerinud audiitori aruande arvamust, kuigi varud oli oluline kirje.

„Oranži“ (audiitorteenuse kvaliteedis esinesid olulised puudused, täiustamine nõutav) tulemuse on kaasa toonud näiteks järgmised rikkumised:

- töörühmale kontrollimiseks esitatud töövõtu dokumentatsioon ei olnud komplektne ja töövõtu fail polnud arhiveeritud õigeaegselt;
- töövõtufailist ei nähtunud, et oli hinnatud, kas esineb valdkondasid, kus võivad tekkida olulised väärkajastamised;
- audiitor ei olnud tuvastanud ja reageerinud olulistele avalikustamise puudustele raamatupidamise aastaaruandes;
- puudus tõendusmaterjal päevaraamatu kannete testimise kohta;
- arusaamise omandamine ettevõttele kohalduvast õiguslikust ja regulatiivsest raamistikust oli dokumenteeritud ebapiisavalt, mistõttu ei olnud tuvastatud ja kontrollitud seadustest tulenevaid majandusharu spetsiifilisi aruandenõudeid;
- juhtkonnale ja teistele asjakohastele isikutele ei olnud tehtud vajalike järelepärimisi ning puudus standardkohane suhtlus valitsejatega;
- riskivaldkonna ja oluliste valdkondade osas ei olnud omandatud piisavat asjakohast tõendusmaterjali; puudus piisav tõendusmaterjal selle kohta, kas arvestushinnangud on põhjendatud;
- audiitor oli tuginenud kontrollmehhanismide toimimisele, aga nende toimimise efektiivust ei olnud kontrollitud.

On oluline märkida, et ülaltoodud rikkumised on toodud näidetena ning ei tähenda automaatselt „punast“ või „oranži“ kontrolli tulemust.

Avalikust huvist lähtudes, AJN jätkuvalt ei soosi nende isikute kutsetegevuse jätkamist, kes vähemalt kahe aasta jooksul on saanud korralise KVK tulemuseks „punane“. Juhul kui eelnimetatud isikud koheselt meetmeid audiitorteenuse parandamiseks ette ei võta, tunnistas AJN selliste audiitorettevõtjate tegevusloa kehtetuks ning vajadusel võtab ära audiitorettevõtjaga seotud

vandeauditiitori kutse, kes alla nõutava kvaliteedi audiitorteenust on osutanud. Samuti nõuab „oranž“ kvaliteedihinnang kohest audiitorteenuse kvaliteedi parandamist.

Auditorteenuste turg ja kvaliteet segmentide lõikes

Lähtudes avalikust huvist on jätkuvalt järelevalve tähelepanu all audiitorettevõtjad, kes omavad suuremat turuosa.

Auditorettevõtjate auditorteenuste käibed on olnud 2021/2022 majandusaastal vahemikus 6 247 397– 1520 eurot. Kokku oli kõikide auditorettevõtjate käive 57 767 105 eurot. 8 auditorettevõtjal puudus 2021/2022 tegevusaastal auditorteenuste müügitulu/käive. Järgnevas arvestuses loeme alates suurema käibega auditorettevõtjatest:

- järjekohal 1. –6. olevad auditorettevõtjad suure tegevusmahuga praktiseerijateks, so käive üle 1 miljoni euro (edaspidi *STP*);
- 7.-35. järjekohal olevad auditorettevõtjad, so käive vahemikus 100 000-1 miljon eurot, keskmise tegevusmahuga praktiseerijateks (edaspidi *KTP*) ja
- alates 36. järjekohast lõpuni, so käive alla 100 000 euro, väikese tegevusmahuga praktiseerijateks (edaspidi *VTP*).

2021/2022 aastal läbiviidud korralise KVK valimis oli 3 *STP*-d, 10 *KTP*-d ja 20 *VTP*-d.

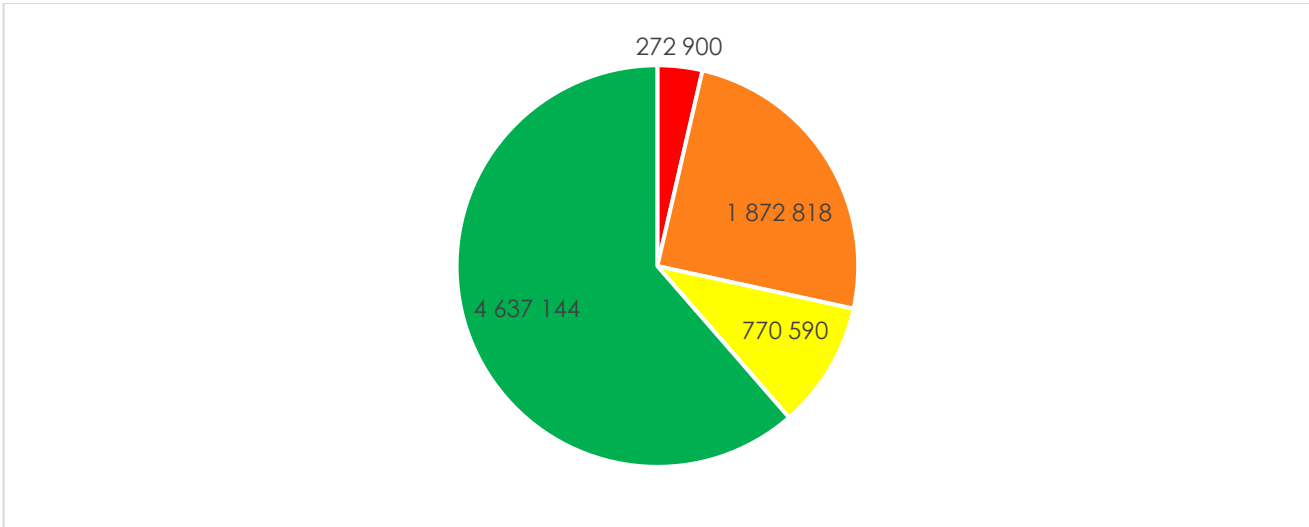
Suurema auditorteenuste käibega 20 auditorettevõtjat 2021/2022

Jrk nr	Auditorettevõtja	Auditorteenuste käive (EUR)
1	Aktsiaselts PricewaterhouseCoopers	6 247 397
2	KPMG Baltics OÜ	5 553 856
3	Ernst & Young Baltic AS	3 878 704
4	Grant Thornton Baltic OÜ	2 277 117
5	Aktsiaselts Deloitte Audit Eesti	1 174 998
6	Assertum Audit OÜ	1 004 075
7	OÜ Audiitorbüroo RKT	873 450
8	Aktsiaselts BDO Eesti	627 563
9	PKF Estonia Osühing	608 377
10	Audit & Consult OÜ	481 880
11	Baker Tilly Baltics OÜ	454 977
12	I.S. AUDIITORTEENUSTE OSAÜHING	418 600
13	Audiitorbüroo Fides OÜ	401 425
14	Rödl & Partner Audit Osühing	381 827
15	AUDIITORBÜROO ELSS OÜ	380 532
16	Auditorteenuse OÜ	346 287
17	Crowe DNW OÜ	345 870
18	OÜ E-Audit	334 614
19	TPMM Nordic OÜ	314 737
20	Grow Audit OÜ	310 060

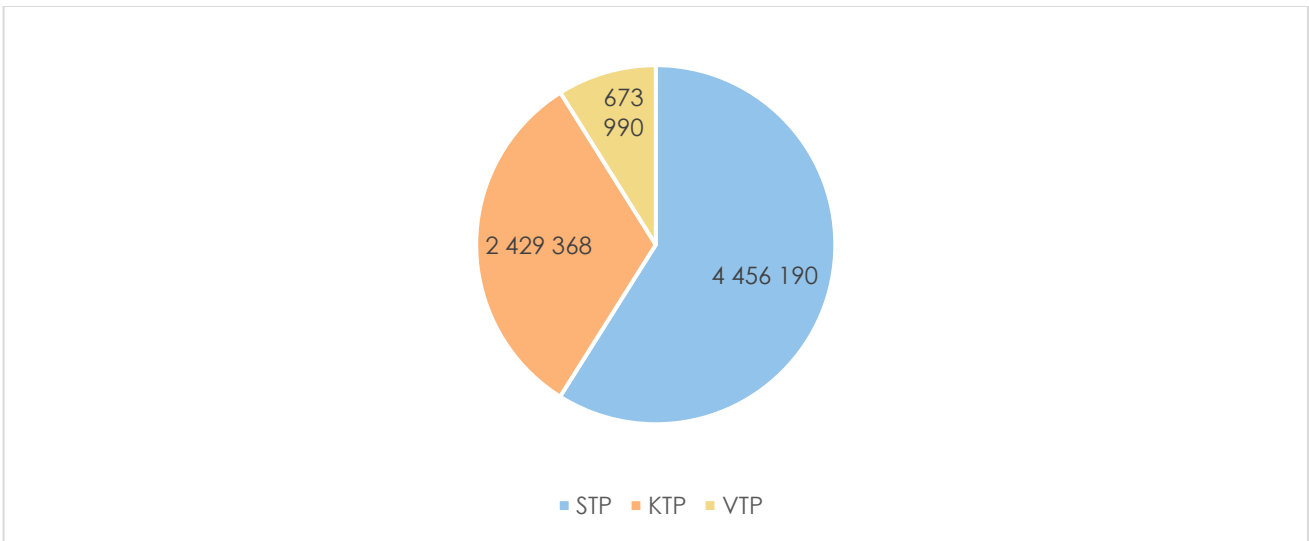
Järgnevatelt joonistelt on nähtav osutatud auditorteenuse kvaliteet seoses turuosaga.

*Joonistel ei kajastu auditorettevõtjad, kelle tegevusluba tunnistati kehtetuks enne kvaliteedikontrolli hooaja lõppu ja auditorettevõtjad, kes ei olnud aastaraamatu ilmumise ajaks esitanud Auditorteenuse registri kaudu aruannet.

Audiitorettevõtjate kaetud audiitorteenuste käive kvaliteedikontrolli tulemuse lõikes 2021-2022

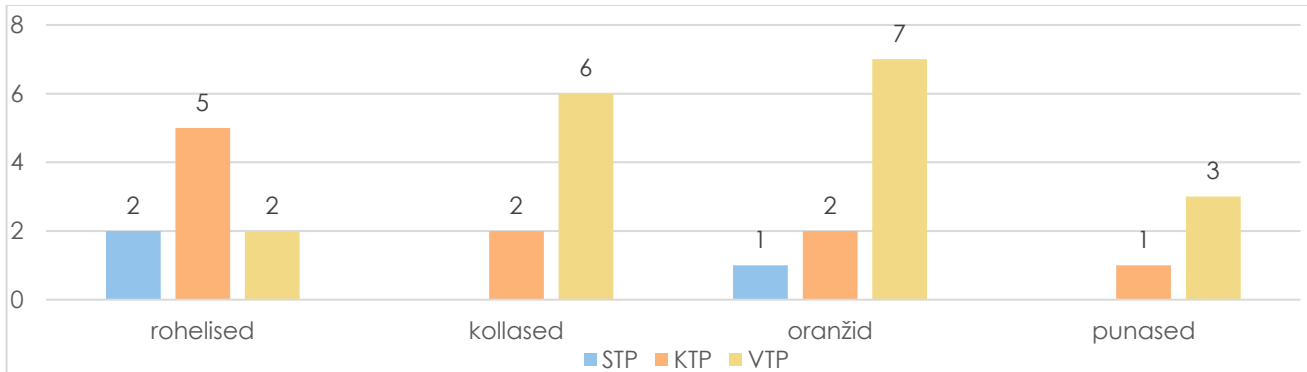

2021/2022 korralse kvaliteedikontrolli käigus kontrollitud turuosa audiitorettevõtjate segmentide kaupa

2021/2022 korralse kvaliteedikontrolliga hõlmati audiitorettevõtjad kelle käive moodustas kogu audiitorettevõtjate kogukäibest 13,08 % (s.o 7 559 548 EUR), millest 58,94 % moodustas STP käive. Kvaliteedikontrolli tulemused audiitorettevõtjate segmentides jagunesid nii, et audiitorteenuse kvaliteet vastab nõuetele 33,3% STP-del, 50% KTP-del ja 10% VTP-del, väheoluliste puudustega audiitorteenuse kvaliteet on KTP-del 20% ja VTP-del 30% vastava segmenti kvaliteedikontrolli tulemustest. Oluliste puudustega audiitorteenust on osutanud 33,3% STP-d, KTP-d 20% ja VTP-d 40% ulatuses ning nõuetele ei vasta 10% KTP-de ja 15% VTP-de osutatud audiitorteenuse kvaliteet.

2021/2022 kvaliteedikontrolli tulemuste jagunemine vastavalt audiitorettevõtjate segmentidele

Kaebused, uurimismenetlused ja erakorraline kvaliteedikontroll

Järelevalvenõukogu võib Audiitorkogu või Audiitorkogu liikme ja kolmanda riigi registreeritud vandeaudiitori tegevust iseseisvalt uurida, et selgitada, avastada, korrigeerida või vältida käesolevas seaduses sätestatud nõuetele mittevastavat tegevust. Seega jääb uurimismenetluse esemesse kogu Audiitorkogu või Audiitorkogu liikme tegevus hõlmates endas muuhulgas nii osutatava audiitorteenuse kui muu tegevuse. Kvaliteedikontrolli käigus kontrollitakse osutatud audiitorteenuse vastavust õigusaktidele ning nende alusel kinnitatud standarditele või antud juhenditele ja soovitudele. Samuti kontrollitakse erakorralise kvaliteedikontrolli käigus audiitorteenuse osutamist, seda kas teatud konkreetses kitsas valdkonnas, töövõtu põhisel või tavapärasel kvaliteedikontrolli ulatuses.

Kaebuse menetlust alustatakse AJN-ile edastatud kaebuse alusel, kui AJN-il tekib kaebuses motiveeritud rikkumiste tunnuste põhjal kahtlus, et toime võib olla pandud rikkumine.

Aruandeperioodil on järelevalvenõukogu algatanud 3 uurimismenetlust, millest kõigi 3 menetluse raames kontrolliti osutatud kutseteenuse vastavust nõuetele. Osutatud kutseteenuse uurimisel oli põhirõhuasetuseks välja selgitada, kas audiitorteenuseid osutades on piisava hoolsusega ning vajalikku kutsealast skeptitsismi ilmutades täidetud neid standardite nõudeid, mis käsitlevad audiitori kohustusi seoses kliendi tegevuse vastavusega seaduste ja regulatsioonide nõuetele rahapesu tõkestamise valdkonnas.

2021/2022 majandusaastal lõpetati 2 varasemat uurimismenetlust.

Distsiplinaarmenetlus

Distsiplinaarmenetluse alustamise aluseks on uurimise või kvaliteedikontrolli tulemused, Rahandusministeeriumi ettekirjutus või muu dokument või info, mis annab alust arvata, et Audiitorkogu liige on pannud toime distsiplinaarsüüteo. Distsiplinaarsüüteod on Audiitorkogu liikme kohustuse süüline täitmata jätmine või mittenõuetekohane täitmine, Audiitorkogu liikme tegevust reguleerivate õigusaktide, AJN-i otsuste täitmata jätmine või mittenõuetekohane täitmine. AJN ei alusta distsiplinaarmenetlust juhul kui võimalik distsiplinaarsüütegu on AJN-i veendumuse kohaselt vähetähtis. AJN ei pea alustama distsiplinaarmenetlust juhtudel, kui sama rikkumise põhjal algatatakse menetlus kutse äravõtmiseks või tegevusloa kehtetuks tunnistamiseks.

2021/2022 majandusaastal alustas järelevalvenõukogu distsiplinaarmenetluse 3 audiitorettevõtja ja 6 vandeaudiitori suhtes. Distsiplinaarmenetlused alustati 5 juhul korralise kvaliteedikontrolli, 1 juhul erakorralise kvaliteedikontrolli ja 3 juhul täiendusõppe kohustuse mittetäitmise pinnalt.

Karistuse määramisel on järelevalvenõukogu karistust raskendava asjaoluna arvestanud muuhulgas korduvat rikkumist, mis on olnud selgeks signaaliks, et leebemad karistused ei ole täitnud eesmärki hoida ära edaspidiseid rikkumisi. Rahatrahvi suuruse määramisel, sh arvestades, et karistus omaks mõju karistuse eesmärgi täitmisel ning ühtlasi ei sekkuks liigselt menetlusala isiku õigustesse, on AJN muuhulgas võtnud arvesse: 1) süüteo iseloomu ja raskust; 2) karistust kergendavaid ja raskendavaid asjaolusid; 3) audiitorettevõtja audiitorteenuste müügitulu ja osutatud audiitorteenuste arvu 4) keskmist kindlustandva töövõtu kliendilepingu maksumust.

Juhul kui distsiplinaarmenetluse käigus selgus, et Audiitorkogu liige on korduvalt rikkumisi (sh tuvastatud distsiplinaarsüütegusid) toime pannud ning varasemad karistused ei ole mõju avaldanud ning Audiitorkogu liige jätkuvalt rikub temale kehtestatud normistikku, on AJN otsustanud tunnistada vastavava audiitorettevõtja tegevusloa kehtetuks ning võtta ära oma tegevuse või tegevusetusega rikkumisi põhjustanud vandeaudiitori kutse.

Korduvate või oluliste rikkumiste tõttu tegevusloa kehtetuks tunnistamine ja vandeaudiitori kutse äravõtmine

2021/2022 majandusaastal on järelevalvenõukogu tunnistanud korduvate ja oluliste rikkumiste tõttu kehtetuks ühe audiitorettevõtja tegevusloa.

Kohtuvaidlused

Järelevalvenõukogu on 2021/2022 majandusaastal puutunud kokku seitsme kohtuvaidlusega.

1. Balti Audit OÜ ja Liili Kase kaebus AJN-i 15.01.2019 otsusele nr 488. Tallinna Halduskohtu 25.09.2020 otsusega jäeti kaebus rahuldamata. Tallinna Ringkonnakohtu 29.03.2021 otsusega jäeti apellatsioonkaebus rahuldamata ja Tallinna Halduskohtu 25.09.2020. a otsus muutmata. Riigikohtusse on esitatud kassatsioonikaebus.
2. Capella Consulting OÜ ja Raul Randväli kaebus AJN-i 17.12.2019 otsusele nr 619. Tallinna Halduskohtu 25.09.2020 otsusega jäeti kaebus rahuldamata. Tallinna Ringkonnakohtu 28.04.2021 otsusega jäeti apellatsioonkaebus rahuldamata ja Tallinna Halduskohtu 25.09.2020. a otsus muutmata. Riigikohus kassatsioonikaebust menetlusse ei võtnud.
3. OÜ Roopa Arendus, OÜ Künnipõllu Arendus, OÜ Tähetorni Tehnopark, OÜ Lukki Invest ja Osaühing Favorte 28.06.2019 esitatud kaebused Audiitorkogu vastu (riigivastutuse nõuded). Tallinna Halduskohtu 20.11.2020 otsusega jäeti kaebus rahuldamata. Tallinna Ringkonnakohtu 14.05.2021 otsusega rahuldati kaebus osaliselt. Riigikohus rahuldab 20.10.2021 kassatsioonikaebuse.
4. Osaühingu Audiitorbüroo Õnne Kurvet ja Õnne Kurveti kaebus AJN-i 23.04.2019 otsuse nr 524 (allkirjastatud 07.05.2019) tühistamiseks. Tallinna Halduskohtu 19.06.2020 otsusega jäeti kaebus rahuldamata. Tallinna Ringkonnakohtu 16.12.2020 otsusega jäeti apellatsioonkaebus rahuldamata. Riigikohus rahuldab 07.06.2022 kassatsioonikaebuse.
5. KPMG Baltics OÜ kaebus Tallinna Halduskohtule AJN-i 09.06.2020 otsusele nr 673 ning 11.08.2020 vaideotsusele nr 681 ja AJN-i 10.11.2020 otsusele nr 697. Tallinna Halduskohtu 05.04.2021 otsusega jäeti kaebus rahuldamata. Tallinna Ringkonnakohtus rahuldab apellatsioonikaebuse. Riigikohus kassatsioonikaebust menetlusse ei võtnud.
6. Lahendused Pluss KV kaebus AJN-i 10.08.2021 otsuse nr 778 punkt 1 tühistamiseks. Tallinna Halduskohus jättis 12.09.2022 kaebuse rahuldamata.
7. Audiitorkontroll OÜ kaebus tühistada audiitortevõtte järelevalve nõukogu 11.01.2022 otsus nr 804 ja 06.04.2022 Audiitortevõtte järelevalve nõukogu vaideotsus. Vaidlus on pooleli Tallinna Halduskohtus.